BKJ Biuletyn Kryminologiczny
THE POLISH BULLETIN OF CRIMINOLOGY
ISSN 2084-5282
eISSN 2084-5375
NR 28 (2021)
S. 155-169

Polskie Towarzystwo Kryminologiczne
im. prof. Stanisława Batawii

# Publikacje z zakresu kryminologii

Witold Klaus, Irena Rzeplińska, Paulina Wiktorska, Dagmara Woźniakowska-Fajst (red.)

## *Karierowicze kryminalni? Aktywność przestępcza w dalszych losach nieletnich*

Wydawnictwo INP PAN, Warszawa 2021, ss. 548.

Książka prezentuje wyniki badań obejmujących karierę kryminalną 2397 osób (z czego 40% stanowiły kobiety), w podziale na dwie kohorty. Pierwszą stanowiły osoby, które popełniły przestępstwo jako młodociani w połowie lat 80. Określono ich „pokoleniem transformacyjnym", ponieważ ich dorosłość rozpoczęła się na początku lat dziewięćdziesiątych, czyli w okresie ogromnej transformacji społeczno-politycznej i gospodarczej w Polsce. Drugą grupę („pokolenie millenialsów") stanowiły osoby, które popełniły czyny karalne jako młodociani i miały je osądzone w 2000 roku. Obie grupy zostały skrupulatnie przebadane przez zespół badawczy Zakładu Kryminologii INP PAN na początku lat 2000 i ponownie na potrzeby niniejszego badania. Czyni to wyniki badania wyjątkowymi, gdyż pokazują one ewentualny rozwój przestępczości badanej populacji na przestrzeni ponad 30 lat – od wczesnej młodości do wieku dojrzałego.

### Z recenzji prof. dr. hab. Krzysztofa Krajewskiego:

„Recenzowana monografia jako całość, ale także składające się na nią poszczególne rozdziały, stoją na wysokim poziomie metodologicznym i merytorycznym. Stanowią także istotne osiągnięcie badawcze zespołu zgromadzonego w Zakładzie Kryminologii INP PAN i bardzo ważny wkład do rozwoju myśli kryminologicznej i badań kryminologicznych w Polsce. Jest to jednak także w moim przekonaniu wkład istotny z punktu widzenia rozwoju kryminologii w Europie i na świecie. Świadczy to o tym, że Polska kryminologia nie ma problemów w nawiązaniu równorzędnego dialogu z dorobkiem kryminologii światowej."

### Z recenzji dr hab. Renaty Szczepanik, prof. UŁ:

„Oryginalność oraz wartość aplikacyjna monografii są znaczące. Już sam jej tytuł jest zapowiedzią interesującej zawartości dla bardzo szerokiego grona odbiorców – nie tylko osób zajmujących się naukowo kryminologią, studentek i studentów prawa, psychologii, socjologii, pedagogiki, ale i takich, które zawodowo (lub społecznie)

związane są z systemem zapobiegania przestępczości i resocjalizacją. Ponadto analizy i wnioski przedstawione w książce stanowić będą niezwykle ważny przewodnik dla badaczy i badaczek związanych z przestępczością powrotną. Każdy z rozdziałów stanowi oryginalne poznawczo i kompletne naukowo opracowanie samo w sobie, a jednocześnie wszystkie razem stanowią spójne dzieło. Jest to monografia naukowa w najlepszym znaczeniu tego pojęcia."

Źródło: https://inp.pan.pl/ksiazki/karierowicze-kryminalni-aktywnosc-przestepcza-w-dalszych-losach-nieletnich/

***

Beata Gruszczyńska, Marek Marczewski, Andrzej Siemaszko, Paweł Ostaszewski, Justyna Włodarczyk-Madejska, Joanna Klimczak

## *Atlas przestępczości w Polsce 6*

Wydawnictwo Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2021, ss. 216.

### Z recenzji prof. dr. hab. Emila Pływaczewskiego:

„Celowość, a wręcz potrzeba opublikowania kolejnej, szóstej już, edycji „Atlasu przestępczości w Polsce" pozostaje poza sporem. Zwłaszcza w dzisiejszych trudnych czasach istnieje konieczność merytorycznej oceny nasilenia, struktury i dynamiki zjawisk patologicznych, w tym zwłaszcza przestępczych. Warunkuje to bowiem wypracowanie skuteczniejszych strategii przeciwdziałania tym zjawiskom ze strony państwa, a jednocześnie może przyczynić się do kształtowania właściwych postaw obywateli. [...]

Jestem przekonany, iż spełni się intencja Autorów co do tego, że „Atlas przestępczości w Polsce 6" okaże się inspirującą lekturą oraz cennym źródłem wiedzy o zjawiskach nie do końca chlubnych, ale dla społeczeństwa niewątpliwie ważnych, także z tego powodu, że przestępczość musi być traktowana jako wskaźnik rozmiarów i nasilenia zakłóceń w równowadze społeczno–ekonomicznej państwa."

### Z recenzji prof. dr. hab. Krzysztofa Krajewskiego:

„Publikacja ma charakter opracowania źródłowego, zawierającego dane statystyczne i komentarze do nich. [...] Recenzowane opracowanie w obszarze kryminologii – tak jak wydawnictwa źródłowe w wielu innych dyscyplinach nauki – ma niezwykle istotne znaczenie tak dla teoretyków, jak i dla praktyków w obszarze zajmujących się badaniem zjawiska społecznego, jakim jest przestępczość. [...] Publikacja jest istotna dla środowiska kryminologicznego i kontynuację wydawania Atlasu przestępczości w Polsce uważam za bardzo potrzebną i istotną dla rozwoju polskiej kryminologii. [...] W tej chwili Atlas pozostaje właściwie jedyną szerzej dostępną w naszym kraju zbiorczą publikacją danych statystyki policyjnej, sądowej i penitencjarnej wykraczających poza to, co jest dostępne w rocznikach statystycznych GUS (w których publikowane dane siłą rzeczy mają mocno ograniczony charakter)."

Źródło: http://wydawnictwo.iws.gov.pl/produkt/atlas-przestepczosci-w-polsce-6/

***

Justyna Włodarczyk-Madejska, Paweł Ostaszewski, Joanna Klimczak, Andrzej Siemaszko

## *Nękani, oszukiwani, hakowani. Nowe i tradycyjne wymiary wiktymizacji*

Wydawnictwo Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2021, ss. 194.

Z recenzji dr hab. Moniki Kotowskiej:

„W recenzowanym opracowaniu w sposób gruntowny i syntetyczny przeanalizowano: zagadnienia związane z wiktymizacją, uwzględniając zarówno tzw. tradycyjną przestępczość, jak i współczesne jej formy, zagadnienia lęku przed przestępczością, a także pomiaru punitywności polskiego społeczeństwa oraz oceny pracy Policji i sądów. Tak szeroko zakrojone pole badawcze umożliwiło kompletne i systemowe przedstawienie analizowanego problemu. (...) Przedstawione wyniki Ogólnopolskiego Badania Wiktymizacyjnego przeprowadzono na początku roku 2020. Są to więc badania jak najbardziej aktualne. Badanie przeprowadzono na imponująco dużej próbie badawczej 5000 respondentów za pomocą techniki mieszanej (...). Mimo że trudno byłoby wskazać lepszą niż zastosowaną przez Autorów metodę pomiaru zjawiska wiktymizacji, to Autorzy wskazują nie tylko na jej zalety, ale również omawiają ograniczenia i wady co, w mojej ocenie, podkreśla profesjonalizm i rzetelne przygotowanie Badaczy. Warto podkreślić, że od wielu lat nie było realizowanych w Polsce na taką skalę badań o charakterze wiktymizacyjnym (...). Przedłożone do recenzji opracowanie wypełnia tę lukę. (...) Recenzowana praca jest w mojej ocenie wartościowa i jako całość dobrze wpisuje się w społeczne zapotrzebowanie na prace badawcze z zakresu kryminologii i wiktymologii. Jej odbiorcami mogą być nie tylko naukowcy bądź praktycy zawodowo zaangażowani w pracę z pokrzywdzonymi, lecz także wszyscy, których zainteresowania wpisują się w zagadnienie przestępczości i jej ofiar."

### Z recenzji dr hab. Dagmary Woźniakowskiej-Fajst:

„Literatura, na której opierają się Autorzy dotyczy przede wszystkim kwestii opinii społeczeństwa odnośnie do przestępczości i polityki karania, lęku przed przestępczością, populizmu penalnego, punitywności społeczeństwa, form przestępczości opisywanych w opracowaniu (zwłaszcza tych nowszych, takich jak cyberprzestępczość, *stalking,* kradzież tożsamości) oraz metodologii prowadzenia badań wiktymizacyjnych. Zarówno tematyczny dobór pozycji bibliograficznych, jak i wybór konkretnych opracowań (są tu zarówno uznane, klasyczne pozycje, odwołania do najlepszych polskich opracowań, nawet sprzed kilkudziesięciu lat, jak i opracowania najnowsze, z ostatnich lat) nie budzi moich zastrzeżeń. (...) Ponadto na wysoką ocenę zasługują wyjaśnienia dotyczące różnic metodologicznych i sposobów zadawania pytań w poszczególnych porównywanych badaniach. O rzetelności naukowej i staranności Autorów świadczy to, że wyniki tych porównań interpretują bardzo ostrożnie i z licznymi zastrzeżeniami."

Źródło: http://wydawnictwo.iws.gov.pl/produkt/nekani-oszukiwani-hakowani-nowe-i-tradycyjne-wymiary-wiktymizacji/

***

Paweł Ostaszewski, Justyna Włodarczyk-Madejska, Joanna Klimczak

## *Przestępczość i wymiar sprawiedliwości w pierwszym roku pandemii COVID-19*

Wydawnictwo Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2021, ss. 290.

### Z recenzji prof. dr hab. Katarzyny Laskowskiej:

„Przedstawione do recenzji opracowanie jest bardzo wartościowe. Omawia aktualne problemy funkcjonowania polskiego państwa i społeczeństwa w obliczu dynamicznej pandemii w kontekście negatywnych zjawisk społecznych (przestępczość, dewiacje, wykroczenia). [...] Prawidłowo opisano w nim metodologię przeprowadzonych analiz, przebieg pandemii w Polsce oraz stan przestępczości w tym okresie w naszym kraju (ze szczególnym uwzględnieniem oszustw, cyberprzestępczości i przemocy w rodzinie, wybranych dewiacji społecznych, autodestrukcji i problemów ekonomicznych oraz ich następstw). W sposób uporządkowany porównano omawiane zjawiska w czasie pandemicznym i poprzedzającym go, co pozwoliło ujawnić zmiany, tendencje przestępczości i innych negatywnych zjawisk społecznych. Ponadto [...] ukazano funkcjonowanie Policji, straży miejskich, sądów, prokuratur, Służby Więziennej oraz instytucji pomocy społecznej i organizacji pozarządowych w tym trudnym okresie".

### Z recenzji dr hab. Olgi Sitarz, prof. UŚ:

„W recenzowanej pracy bardzo jasno i precyzyjnie zakreślono problem badawczy i jego znaczenie, a także metodologię badań. [...] Problem badawczy został ujęty na tle szerszych społecznych następstw pandemii i związanej z nią izolacji. Równocześnie zarysowany obraz objął wszystkie aspekty funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości oraz kontroli społecznej (formalnej i nieformalnej), a także system wsparcia dla osób pokrzywdzonych (również ten nieformalny). Takie ujęcie sprawia, że otrzymujemy szeroką panoramę następstw izolacji społecznej w obszarze wymiaru sprawiedliwości".

Źródło: http://wydawnictwo.iws.gov.pl/produkt/przestepczosc-i-wymiar-sprawiedliwosci-w-pierwszym-roku-pandemii-covid-19/

***

Diana Dajnowicz-Piesiecka, Emilia Jurgielewicz-Delegacz, Emil Pływaczewski (red.)

## *Badania kryminologiczne a praktyka. Perspektywa krajowa i międzynarodowa*

Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2021, ss. 792.

Publikacja dotyczy współczesnych problemów z zakresu kryminologii, prawa karnego, socjologii i patologii społecznych.

Wśród zagadnień poruszonych przez autorów są m.in.:

- diagnoza przestępczości w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem charakterystyki poszczególnych kategorii przestępstw i ich sprawców, również z perspektywy innych państw;
- stosowanie środków wychowawczych i poprawczych wobec nieletnich;
- przestępczość cudzoziemców w Polsce na tle kryzysu imigracyjnego w Europie;
- kryminologiczna perspektywa stosowania przez funkcjonariuszy Policji środków przymusu bezpośredniego.

Przedstawione w książce wyniki badań i rozważania wskazują, że zarówno polska, jak i światowa kryminologia wciąż stoją w obliczu trudnych wyzwań, ale również i wielu szans na rozwój wiedzy i umiejętności radzenia sobie z szeroko pojętą przestępczością i patologiami społecznymi.

Artykuły zawarte w monografii powstały na podstawie referatów wygłoszonych przez autorów podczas trzeciej edycji Ogólnopolskiego Forum Młodych Kryminologów, zorganizowanego na Wydziale Prawa na Uniwersytecie w Białymstoku.

Opracowanie jest przeznaczone dla adwokatów, radców prawnych, sędziów, prokuratorów, a także pracowników naukowych i studentów.

Źródło: https://www.profinfo.pl/sklep/badania-kryminologiczne-a-praktyka-perspektywa-krajowa-i-miedzynarodowa,158909.html

***

Katarzyna Laskowska

## *Przestępczość na Białorusi. Przeszłość i teraźniejszość*

Wydawnictwo Temida 2, Białystok 2021, ss. 145.

Przystępując do badań nad przestępczością na Białorusi, należy stwierdzić, że jest to zjawisko interesujące ze względu na fakt, że występuje w kraju, który ma złożoną historię, wpływającą na zmiany terytorialne państwa i zakres prawa, oraz który przechodzi intensywne przemiany społeczno-ekonomiczno-polityczne na przestrzeni ostatnich lat.

Należy podkreślić, że przestępczość na Białorusi jest zjawiskiem w Polsce nieznanym i niezbadanym. W rodzimej literaturze naukowej brak jest kryminologicznych opracowań z tego zakresu. Asumpt do przygotowania go stanowiło bliskie sąsiedztwo Polski z Białorusią (w tym granica z województwem podlaskim, zamieszkałym przez autorkę niniejszego opracowania) oraz przekonanie o nieuniknionych, w związku ze wspólną granicą, powiązaniach przestępców obu krajów. Naukowa ciekawość badacza zachęciła więc do pozyskania wiedzy na temat tego zjawiska w sąsiednim kraju.

Monografia ma charakter kryminologiczny. Zawiera omówienie zagadnień dotyczących fenomenu i etiologii przestępczości na Białorusi. W ramach analiz fenomenu zjawiska przedstawione zostaną zagadnienia dotyczące jego dynamiki, struktury, symptomów oraz specyfiki sprawców przestępstw. Umożliwi to poznanie skali i obszarów tego zjawiska na Białorusi. W ramach opisu etiologii omówione zostaną przyczyny kształtowania się oraz rozwoju przestępczości, a także szczegółowa geneza jej poszczególnych kategorii. Ukaże to złożoność procesów i czynników determinujących stan tego zjawiska na Białorusi.

Należy podkreślić, że monografia ma charakter informacyjno-przeglądowy. Nie stanowi całościowego opracowania problemów przestępczości na Białorusi.

Źródło: https://www.ksiegarnia-ekonomiczna.com.pl/modules.php?name=Sklep&plik=lista&nazwa=opis&nr_katal=9788365696847&hthost=1&store_id=2

***

Katarzyna Laskowska

## *Prawo karne Białorusi. Przeszłość i teraźniejszość*

Wydawnictwo Temida 2, Białystok 2021, ss. 135.

Monografia składa się z wprowadzenia, dwóch rozdziałów, podsumowania i bibliografii. W rozdziale I ukazano proces ewolucji prawa karnego w okresie od XIII do XX w. Syntetycznie omówiono regulacje do końca XVIII w., a dokładniej – rozwiązania szeregu aktów prawnych różnej rangi, obowiązujących od 1903 do 2000 r. Rozdział II poświęcono ukazaniu zakresu i specyfiki prawa karnego od 2001 r., tj. roku wejścia w życie pierwszego kodeksu karnego w Republice Białoruś. Dokonano w nim przeglądu wszystkich instytucji, ujmując je w bloki tematyczne dotyczące zasad i podstaw odpowiedzialności karnej, kar i innych środków jej realizacji, zwolnienia z odpowiedzialności i kary, zatarcia skazania, przymusowych środków zabezpieczających i przymusowego leczenia, odpowiedzialności karnej i poszczególnych kategorii przestępstw.

Źródło: https://www.ksiegarnia-ekonomiczna.com.pl/modules.php?name=Sklep&plik=lista&nazwa=opis&nr_katal=9788365696830&hthost=1&store_id=2

***

Ewa M. Guzik-Makaruk, Emilia Truskolaska, Ewelina Wojewoda

## *Odpowiedzialność za błędy medyczne w Polsce i w Niemczech – wybrane aspekty*

Wydawnictwo Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2021, ss. 272.

### Z recenzji prof. dr. hab. Wiesława Pływaczewskiego:

„Zaprezentowane w książce problemy jednoznacznie potwierdzają, że błędy medyczne są wyjątkowo doniosłym wyzwaniem dla sfery zdrowia publicznego, zarówno w Polsce, jak i w Niemczech. Publikacja dotyka zagadnień na styku prawa karnego medycznego i kryminologii. Jej niezaprzeczalnym atutem jest aktualność. [...] Obejmuje krytyczną analizę błędów medycznych w obu krajach. Nie mniejszą wartość teoretyczną i praktyczną posiadają te części książki, które dotyczą zagadnień kryminologicznych. Odnoszą się one zarówno do etiologii i fenomenu analizowanych zagadnień, jak również do profilaktyki kryminalnej. Z powodzeniem można zatem polecić lekturę książki szerokiemu kręgowi odbiorców."

### Z recenzji dr Agnieszki Fiutak:

„Zagadnienie błędów medycznych i odpowiedzialności za ich popełnianie jest aktualne i bardzo ważne. [...] Pomimo licznych artykułów i publikacji dotyczących tego tematu brakuje na rynku monografii odnoszących się do problematyki błędów i odpowiedzialności za nie w innych krajach. Książka ta jest udaną próbą wypełnienia tej luki."

Źródło: http://wydawnictwo.iws.gov.pl/produkt/odpowiedzialnosc-za-bledy-medyczne-w-polsce-i-w-niemczech-wybrane-aspekty/

***

Piotr Chlebowicz, Paweł Łabuz, Tomasz Safjański (red.)

## *Działania kontrwykrywcze zorganizowanych grup przestępczych i organizacji terrorystycznych*

Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa 2021, ss. 286.

Działania kontrwykrywcze, podejmowane przez przestępców zawodowych, członków zorganizowanych grup i związków przestępczych, terrorystów i ekstremistów, stanowią ważny wymiar działalności przestępczej. Zagadnienie to jest dostrzegane przez wąski krąg praktyków w środowiskach policyjnych, np. według stanowiska Europolu tzw. środki kontrwykrywcze coraz częściej stanowią trwałe elementy strategii i taktyki przestępczej. Popularność tych technik – ukierunkowanych na neutralizację działań policyjnych, aktywne wpływanie na prowadzone postępowania karne – wyraźnie wzrasta i może być interpretowana w kategoriach profesjonalizacji świata przestępczego.

Niewątpliwie czynnikiem, który ułatwił i przyśpieszył ekspansję opisywanych form aktywności przestępczej jest szeroka dostępność urządzeń i technologii, których kontrwykrywczy potencjał jest w pełni wykorzystywany przez grupy przestępcze. Należy w tym miejscu odnotować, że pojedyncze techniki kontrwykrywcze wykorzystuje się także w świecie polityki i biznesu (...). Niezależnie jednak od ocen socjologicznych zjawiska funkcjonowania technologii informacyjnych i jego społecznych oraz psychologicznych następstw, należy przyjąć, że są one wykorzystywane do podnoszenia efektywności przedsięwzięć przestępczych.

W tym kontekście należy zauważyć, że z kryminalistycznego punktu widzenia dopiero łączne zastosowanie taktyki przestępczej i nowych technologii może prowadzić do skutecznego niweczenia działań policyjnych, zarówno na poziomie działań operacyjnych, jak również na płaszczyźnie procesowej. W konsekwencji oznacza to uniemożliwienie pociągnięcia sprawców do odpowiedzialności karnej.

Źrodło: https://www.ksiegarnia.beck.pl/20375-dzialania-kontrwykrywcze-zorganizowanych-grup-przestepczych-i-organizacji-terrorystycznych-piotr-chlebowicz#opis

***

Józef Wójcikiewicz

## *Piękno przestępstwa. Prolegomena do estetyki sądowej*

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2020, ss. 252.

Niemająca precedensu, nie tylko w polskiej literaturze naukowej, książka z pogranicza filozofii, prawa, kryminalistyki, kryminologii i mediów. Autor analizuje poglądy estetyków przestępstwa. Proponuje nowatorskie postrzeganie nowej dyscypliny nauk sądowych, czyli estetyki sądowej. Prowadzi Czytelnika śladami osiemnasto-, dziewiętnasto- i dwudziestowiecznych przestępców w Anglii, Szkocji, Francji, Niemczech, Austrii, Japonii, Stanach Zjednoczonych i Polsce. Jako podstawowe kryterium piękna przestępstwa przyjmuje przede wszystkim podstępny *modus operandi* sprawcy. Na licznych przykładach i badaniach naukowych przedstawia problem estetyki sprawcy, ofiary, miejsca zdarzenia oraz metaestetyzacji przestępstwa w procesie sądowym, a także w sztuce, filmie, telewizji i literaturze.

Źródło: https://wuj.pl/ksiazka/piekno-przestepstwa

***

Dobrosława Szumiło-Kulczycka (red.)

## *Koszty procesu karnego w ujęciu teoretycznym i empirycznym*

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2020, ss. 440.

Prezentowana publikacja jest owocem pracy zespołu osób, które podjęły się próby obliczenia, ile kosztuje sprawowanie wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. Zadanie to było tym śmielsze, że równocześnie wymagało zmierzenia się ze skutkami dwóch ogromnych reform polskiej procedury karnej. Były to pierwsze w Polsce tego typu badania wykonane na taką skalę.

W monografii zaprezentowano oszacowane koszty przeciętnego procesu karnego i czynniki decydujące o ich wysokości. Pokazano również, jak kwestia ta układa się w zależności od poziomu sądu lub jego położenia geograficznego, jaka jest relacja między orzekaniem kar a orzekaniem w przedmiocie kosztów postępowania, a także jak wpływają na kosztowność procesu konsensualne metody zakończenia postępowań sądowych oraz model postępowania odwoławczego. Ponadto zaprezentowano wyniki badań wśród praktyków stosowania prawa i przedstawiono, jak wydatki na wymiar sprawiedliwości w Polsce kształtują się na tle innych systemów prawnych państw Rady Europy. Ostatnia część publikacji obejmuje omówienie wybranych zagadnień prawnoporównawczych, ze szczególnym uwzględnieniem systemu prawa niemieckiego.

Choć zdajemy sobie sprawę, że prezentowana monografia nie wyczerpuje niezmiernie bogatej problematyki kosztów i ekonomiki postępowania karnego, oddajemy ją w ręce czytelników w nadziei, że choć trochę przybliży to dotąd zapomniane zagadnienie.

Źródło: https://wuj.pl/ksiazka/koszty-procesu-karnego

***

Paulina Pawluczuk-Bućko

## *Przestępstwa z art. 301 KK w ujęciu prawnokarnym i kryminologicznym*

Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa 2021, ss. 376.

### Z recenzji prof. dr. hab. Roberta Zawłockiego:

„Na szczególnie pozytywną ocenę zasługuje złożone dogmatyczne i kryminologiczne ujęcie tytułowego zagadnienia. Zabieg ten sprawia, że opracowanie nabiera ważnego waloru praktycznego nie tylko dla prawników, lecz także dla legislatorów. Ujęcie takie rzadkie jest w rodzimej nauce penalnej. Tymczasem w ramach drugiego ujęcia Autorka wykazała się znaczną kompetencją, przez co istota omawianych przestępstw przeciwko wierzycielom została ukazana dynamicznie i praktycznie, czyli jako realny problem społeczny, a nie tylko statyczny problem teoretyczny. Przedstawienie statycznego obrazu „tytułowej" przestępczości, jak i jej analiza w oparciu o *case study* to pierwsza tego typu próba w rodzimej nauce i od razu całkowicie udana. Wnioski analizy, krytyczne w odniesieniu do obecnie obowiązujących przepisów karnych, są w pełni uprawnione, a sama praca stanowi użyteczny materiał do ich ewentualnej zmiany. Przeprowadzona analiza

stoi na wysokim poziomie intelektualnym i prawniczym. W rezultacie powstało opracowanie bardzo interesujące poznawczo i ważne dla prawniczej literatury przedmiotu."

Źródło: https://www.ksiegarnia.beck.pl/20279-przestepstwa-z-art-301-kk-w-ujeciu-prawnokarnym-i-kryminologicznym-paulina-pawluczuk-bucko

***

Małgorzata Czarkowska

## *Przeciwdziałanie przestępstwom popełnianym przez osoby będące pod wpływem alkoholu*

Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa 2021, ss. 172.

Znaczna część przestępstw popełniana jest pod wpływem alkoholu, ewentualnie w związku z nadużywaniem bądź uzależnieniem od niego, co współcześnie stanowi coraz poważniejszy problem społeczny. Przeciwdziałanie temu zjawisku wymaga wielopłaszczyznowego i kompleksowego podejścia. Niezbędne jest zastosowanie instrumentów, które realnie wpłyną na zachowanie sprawców, a w konsekwencji powstrzymają ich od powrotu do przestępstwa.

Cennym walorem monografii jest interdyscyplinarne podejście do kwestii przeciwdziałania przestępstwom popełnianym pod wpływem alkoholu, uwzględniające nie tylko aspekt prawny tej problematyki, lecz także aspekt medyczny.

W publikacji przedstawiono istniejące formy działania organów ścigania, wymiaru sprawiedliwości i innych wybranych instytucji mających istotne znaczenie w przeciwdziałaniu tym przestępstwom, ukierunkowane zwłaszcza na ograniczenie spożywania alkoholu przez sprawców. Prezentując dostępne w niniejszym zakresie instrumenty prawne, Autorka odwołała się m.in. do prawa karnego materialnego, procesowego, wykonawczego oraz ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a także do takich dyscyplin naukowych jak psychologia i medycyna.

Publikacja skierowana jest przede wszystkim do prawników praktyków – sędziów, prokuratorów, radców prawnych, adwokatów, a także osób i instytucji zajmujących się ww. problematyką, w szczególności członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, kuratorów sądowych, funkcjonariuszy Policji.

Źródło: https://www.ksiegarnia.beck.pl/20177-przeciwdzialanie-przestepstwom-popelnianym-przez-osoby-bedace-pod-wplywem-alkoholu-malgorzata-czarkowska

***

Rafał Guzik

## *Wolność słowa a mowa nienawiści. Analiza karnoprawna*

Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa 2021, ss. 356.

W publikacji przedstawiono zjawisko społeczne mowy nienawiści w kontekście funkcjonowania jednej z fundamentalnych zasad demokracji – swobody wypowiedzi.

Celem pracy jest przede wszystkim udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy wolność słowa jest skończona, czy jednak w demokratycznym państwie prawnym można ograniczać pewne wolności w imię innych. Wobec zagrożenia *hate speech* należy również odpowiedzieć na pytanie, jak zwalczać to negatywne zjawisko przy jednoczesnym zachowaniu istoty wolności wypowiedzi. Czy metody pozaprawne są wystarczającym orężem, czy też konieczne jest sięgnięcie – zgodnie z zasadą subsydiarności prawa karnego – po penalizację mowy nienawiści? Jeśli tak – czy przepisy karnoprawne respektują konstytucyjną zasadę proporcjonalności? Jakich poprawek wymaga przepis, aby jak najpełniej zachować wolność słowa, jednocześnie zwalczając mowę nienawiści?

Dodatkowym zagadnieniem, które podejmuje autor w publikacji, jest penalizacja tzw. miękkiego kłamstwa oświęcimskiego, czyli określeń typu „polskie obozy koncentracyjne". Czy interwencje dyplomatyczne oraz ochrona na gruncie cywilnoprawnym jest wystarczająca, by zapobiegać tego typu wypowiedziom, czy też konieczne jest wprowadzenie karalności?

Źródło: https://www.ksiegarnia.beck.pl/19829-wolnosc-slowa-a-mowa-nienawisci-analiza-karnoprawna-rafal-guzik

***

Aleksandra Komar-Nalepa

## *Dowód poszlakowy. Zakres i metody budowy na przykładzie spraw o zabójstwo*

Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa 2021, ss. 232.

Publikacja zwraca uwagę na konieczność zachowania szczególnego trybu budowy dowodu poszlakowego, w tym przede wszystkim w sprawach o zabójstwo.

Autorka stara się wykazać, że niezmiernie istotne jest to, aby organy wymiaru sprawiedliwości świadomie rozpoznawały daną sprawę jako poszlakową. Tymczasem, o ile w doktrynie prawa karnego nie budzi większych wątpliwości fakt, że dowód poszlakowy może odnosić się także do strony podmiotowej przestępstwa, orzekające w sprawach o zabójstwo sądy rzadko dostrzegają taką konieczność.

Praca przedstawia podstawowe zagadnienia związane z budową dowodu poszlakowego i procesem poszlakowym o zabójstwo oraz ukazuje wyniki badań aktowych, z których można wyciągnąć niepokojący wniosek, że sądy często nie dostrzegają konieczności skrupulatnej budowy dowodu poszlakowego w odniesieniu do strony podmiotowej czynu – wykorzystują pojedyncze poszlaki jako samodzielne dowody winy oskarżonego.

Źródło: https://www.ksiegarnia.beck.pl/20175-dowod-poszlakowy-zakres-i-metody-budowy-na-przykladzie-spraw-o-zabojstwo-aleksandra-komar-nalepa

***

Danuta Rode, Karolina Dukała, Joanna Kabzińska, Karolina Zalewska-Łunkiewicz (red.)

## *Kliniczna psychologia sądowa*

Wydawnictwo Naukowe PWN, (miejsce) 2021, ss. 1054.

Oddajemy do rąk Czytelników pierwszy tak kompleksowy podręcznik klinicznej psychologii sądowej, rozumianej jako aplikacyjna subdyscyplina psychologii zajmująca się zagadnieniami klinicznymi występującymi

w kontekstach prawnych. Przymiotnik „kliniczna" w tytule książki oznacza, że teoretyczne, metodologiczne i praktyczne problemy psychologii sądowej ujęto przez pryzmat osiągnięć ogólnej aktualnej wiedzy z zakresu psychologii klinicznej.

Publikacja stanowi kompendium wiedzy na tematy:

- związków psychologii i prawa, a zwłaszcza roli psychologa i psychologii w procesie stosowania prawa. Autorki zaprezentowały dotychczasowy dorobek psychologii sądowej i status tej dyscypliny oraz opisały zarówno tradycyjne, jak i nowe obszary wykorzystania psychologii w prawie karnym i cywilnym;
- zachowania człowieka w aspekcie jego trójpoziomowej organizacji (biologicznej, społeczno-kulturowej i psychologicznej), a także psychologii zaburzeń zachowania u osób dorosłych oraz zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży, opisanych w systemach klasyfikacyjnych ICD-10 oraz DSM-5;
- diagnozy psychologicznej w psychologii sądowej. Autorki omówiły standardy i modele diagnozy, a także opisały kompetencje psychologa-biegłego sądowego wraz z etycznymi zasadami postępowania psychologa sądowego jako praktyka i badacza;
- procesów i mechanizmów motywacyjnych dorosłych sprawców przestępstw. Opisano tu kryteria niepoczytalności z perspektywy psychologicznej, a także wybrane zaburzenia psychiczne i stany kliniczne, które mogą stanowić przesłanki stwierdzenia zniesionej poczytalności i poczytalności ograniczonej. Autorki przybliżają problematykę przestępczości seksualnej zarówno wobec dorosłych, jak i dzieci, charakterystykę sprawców psychopatycznych, opisują związek między zachowaniami agresywnymi a zaburzeniami psychicznymi oraz psychologiczne mechanizmy zachowania sprawców i ofiar przemocy domowej;
- klinicznych wymiarów funkcjonowania świadków w procesie składnia zeznań. Omówiono przyczyny i mechanizmy powstawania zniekształceń w zeznaniach świadków, opisano zjawiska sugestii i sugestialności, efekt dezinformacji, fałszywe wspomnienia i fałszywe przyznanie się do winy. Autorki przybliżają także problemy klinicznej diagnozy szczerości zeznań świadka;
- psychologicznego funkcjonowania nieletnich. Opisano tu indywidualne czynniki uwarunkowania kryminogenezy, opisano także mało dotychczas znane przejawy agresji nieletnich w świecie wirtualnym, w tym mowę nienawiści i hejt, *cyberbullying* i seksting;
- możliwości wykorzystania klinicznej psychologii sądowej w obszarze prawa rodzinnego i cywilnego w sprawach dotyczących m.in.: rozwodu, wykonywania władzy rodzicielskiej, wpływu zaburzeń osobowości i zaburzeń psychicznych rodziców/opiekunów na ich kompetencje wychowawcze, zdolności do podejmowania czynności prawnych oraz mobbingu;
- form pomocy psychologicznej udzielanej osobom (ofiarom, sprawcom, małżonkom) uwikłanym w sprawy sądowe.

Źródło: https://ksiegarnia.pwn.pl/Kliniczna-psychologia-sadowa,852170761,p.html

***

Marek Mozgawa (red.)

## *Kradzież z włamaniem*

Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska, (miejsce) 2021, ss. 524.

Publikacja zawiera interdyscyplinarne omówienie problematyki przestępstwa kradzieży z włamaniem, w tym rozważania kryminalistyczne, wiktymologiczne, historyczne, prawnoporównawcze oraz psychologiczne.

Autorzy kładą szczególny nacisk na aspekty prawnokarne, takie jak:

- analiza ustawowych znamion przestępstwa;
- wypadek mniejszej wagi;
- zagadnienie zbiegu przepisów ustawy i zbiegu przestępstw;
- wykładnia znamion przestępstwa z art. 279 k.k. w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych. W opracowaniu ukazano ponadto statystyczny obraz przestępstwa kradzieży z włamaniem, a także uwzględniono aspekty procesowe. Autorzy przedstawiają szczegółowe zagadnienia związane z problematyką kradzieży z włamaniem (w tym wykroczenie wyrobu wytrychów) oraz kontrowersyjne kwestie związane z możliwością wykorzystania konstrukcji tego przestępstwa w kontekście nowych technologii i cyberprzestępczości.

Publikacja jest przeznaczona przede wszystkim dla prawników praktyków (sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych) oraz pracowników Policji i straży miejskiej. Zainteresuje również przedstawicieli nauki (nie tylko prawa karnego), a także studentów prawa.

Źródło: https://www.profinfo.pl/sklep/kradziez-z-wlamaniem,150351.html

***

Andrzej Depko, Aleksandra Krasowska (red.)

## *Seksuologia sądowa tom 1. Teorie, modele, badania*

Wydawnictwo Lekarskie PZWL, (miejsce) 2021, ss. 294.

Seksuologia sądowa zajmuje się zagadnieniami zaspokajania popędu seksualnego w sposób odbiegający od oczekiwań społecznych lub naruszających obowiązujący porządek prawny.

Jednym z zadań seksuologii sądowej jest merytoryczne przygotowanie specjalistów, którzy będą współpracować z wymiarem sprawiedliwości w charakterze biegłych. Opiniowanie sądowo-seksuologiczne jest niezbędne w wielu postępowaniach wymagających szczególnej wiedzy i doświadczenia.

Biegły sądowy musi znać aktualne osiągnięcia naukowe z różnych dziedzin opisujących seksualność człowieka. Znaczna część seksuologii wiąże się z problematyką psychologiczną, społeczną i pedagogiczną. Interdyscyplinarność seksuologii znajduje swoje odzwierciedlenie w specyfice opiniowania sądowo-seksuologicznego i przesądza o wymaganiach merytorycznych wobec osoby opiniującej. Wraz z rozwojem poszczególnych dziedzin nauki wiedza i umiejętności biegłego seksuologa wymagają stałej weryfikacji i zgodności z wymogami współczesnej nauki.

Najważniejszym tekstem tego tomu jest rozdział „Model Pola Zachowań Seksualnych – koncepcja uwarunkowań zachowań seksualnych", przedstawiający Czytelnikowi nowatorskie spojrzenie na zachowania seksualne ludzi. Jest to autorska koncepcja opracowana na podstawie wieloletniego doświadczenia w pracy z osobami dopuszczającymi się przemocy seksualnej. W niniejszym podręczniku została ona zaprezentowana po raz pierwszy.

W poszczególnych tomach omówiono zagadnienia medyczne, psychologiczne, socjologiczne, kryminologiczne, prawne i opiniodawcze. Czytelnicy znajdą w rozdziałach najnowsze piśmiennictwo i wyniki badań prowadzonych w wiodących ośrodkach zajmujących się zagadnieniami patologii seksualnej.

W kolejnych tomach omówiono:

- teorie, modele, badania;
- opiniowanie seksuologiczne w sprawach karnych, cywilnych i nieletnich;
- praktyczne aspekty opiniowania seksuologicznego;

- wiktymologię.

Seksuologia sądowa jest adresowana nie tylko do seksuologów, psychiatrów i psychologów, lecz także prawników (sędziów, prokuratorów, obrońców).

Źródło: https://pzwl.pl/Seksuologia-sadowa-tom-1,164780126,p.html

***

Piotr Stępniak (red.)

## *Więzienie ten dom (mało)dobry. Oblicza i problemy współczesności*

Wydawnictwo Difin, (miejsce) 2021, ss. 490.

Oryginalność i niezwykłość tej monografii polega na tym, że połączono w niej pogłębioną, interdyscyplinarną analizę naukową z narracją publicystyczną rodem z najlepszych reportaży. Autor proponuje bardzo ciekawą podróż przez cały szereg skomplikowanych problemów, związanych w przeszłości i obecnie z funkcjonowaniem kar opartych na izolacji. Ten swoisty rejs po wzburzonym oceanie współczesnej penitencjarystyki pokazuje jak trudnym zadaniem jest skuteczne połączenie korekcyjnych funkcji więzienia z jego totalnością jako instytucji. Na dowód tego Autor przytacza różne informacje i przykłady z polskich więzień, a także z innych krajów, np. Francji, USA oraz Ameryki Łacińskiej. Ponadto dobiera je i zestawia w sposób niezwykle ciekawy.

Źródło: https://www.profinfo.pl/sklep/wiezienie-ten-dom-malodobry,158210.html

***

Brunon Hołyst (red.)

## *Zapobieganie samobójstwom. Tom 1. Motywacja zachowań samobójczych*

Wydawnictwo Diffin, (miejsce) 2021, ss. 226.

Nowa seria wydawnicza – Biblioteka Suicydologiczna – ma wypełnić lukę w dotychczasowym piśmiennictwie dotyczącym profilaktyki zamiarów samobójczych. Jej celem jest m.in. analiza procesów motywacyjnych i promocja nowych metod zapobiegających przypadkom dobrowolnej śmieci. Dzięki tej publikacji Czytelnicy będą mogli poznać samobójstwo jako zjawisko indywidualne i społeczne. Autorzy tomu I są specjalistami z różnych dziedzin nauki, którzy pracują na rzecz rozwiązywania problemów suicydalnych. Reprezentują filozofię, prawo, kryminologię, socjologię, psychologię, pedagogikę i medycynę. Książka jest skierowana do studentów kierunków psychologii, medycyny, socjologii i pedagogiki, do pracowników naukowych zainteresowanych zagadnieniami suicydologicznymi oraz do pracowników oświaty, służby zdrowia, którzy spotykają się w swojej pracy z takimi problemami.

Źródło: https://www.profinfo.pl/sklep/zapobieganie-samobojstwom-tom-1,151563.html

***

Paweł Łabuz, Irena Malinowska, Mariusz Michalski (red.)

## *Przestępczość gospodarcza. System zwalczania. Część 2*

Wydawnictwo Diffin, Warszawa 2021, ss. 338.

Monografia jest odzwierciedleniem najaktualniejszego stanu wiedzy na temat przestępczości ekonomiczno-gospodarczej, informacji w obszarze podatków oraz skali zagrożenia w zakresie bezpieczeństwa ekonomicznego. Przeznaczona jest zarówno dla profesjonalnego odbiorcy, jak i Czytelnika, który na kanwie prowadzonych dyskusji zechce poszerzyć swoją wiedzę w tym zakresie jako praktyk i teoretyk (funkcjonariusz, wolne zawody prawnicze, naukowiec).

Źródło: https://www.profinfo.pl/sklep/przestepczosc-gospodarcza-system-zwalczania-czesc-2,146600.html

***

Agnieszka Kilińska-Pękacz, Norbert Michalak, Paula Seifert

## *Przestępczość w Polsce i na świecie w dobie pandemii COVID-19 w ujęciu prawnym i kryminologicznym*

Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2021, ss. 340.

Specjaliści w zakresie prawa karnego i nauk penalnych dostrzegają stale występujący problem wzrostu niektórych przestępstw w okresie pandemii oraz spadek innych. Wydaje się, że po prawie roku funkcjonowania w licznych ograniczeniach, a także w nowych przepisach dotyczących zakazów objętych sankcją, można dojść do pewnych wniosków. Niniejsza monografia jest naukowym namysłem w zakresie przestępczości podczas pandemii w różnych ujęciach i nie tylko w prawie polskim, ale również w prawie innych krajów. Zawiera teksty przedstawiające wiele różnych aspektów tematu, warto więc zajrzeć do spisu treści.

Źródło: https://ksiegarnia.pwn.pl/Przestepczosc-w-Polsce-i-na-swiecie-w-dobie-pandemii-COVID-19-w-ujeciu-prawnym-i-kryminologicznym,937098190,p.html

***

Piotr Wojnicz

## *Zaginięcia osób. Studium prawne, kryminalistyczne i kryminologiczne*

Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2021, ss. 163.

Zjawisko zaginięć osób jest szczególnym problemem społecznym nagłaśnianym przez środki masowego przekazu, mającym wyraźny oddźwięk społeczny. Mimo że nie ma charakteru masowego, wywiera wpływ na funkcjonowanie rodziny oraz na najbliższe jej otoczenie i sąsiedztwo. Problem ten dotyczy również tak zwanych „dobrych domów", chociaż często mylnie utożsamiany jest z marginesem społecznym.

Autor monografii, który pracuje w Zespole do spraw Poszukiwań i Identyfikacji Osób w Komendzie Miejskiej Policji w Olsztynie, dowiódł, że wśród zaginionych niezmiennie dominują mężczyźni. Każdy

przypadek zaginięcia wymaga indywidualnego podejścia. Bardzo istotny jest również czas, który upływa od momentu zaginięcia osoby do zgłoszenia tego faktu na Policji. Przyjęło się, że należy to uczynić po upływie 24 lub 48 godzin od zaistnienia zdarzenia. Tymczasem z danych policyjnych wynika, że wraz z upływem czasu znacząco maleją szanse odnalezienia żywej osoby.

W monografii scharakteryzowano zjawisko zaginięć na podstawie zdarzeń mających miejsce na obszarze podległym Komendzie Miejskiej Policji w Olsztynie, której pracownicy co roku mają do czynienia z około 400 tego typu przypadkami. Część z nich jest kwalifikowana jako poszukiwania zwykłe (zaginięcia), pozostałe mają charakter poszukiwań opiekuńczych. W poszukiwanie osób zaginionych, oprócz Policji, zaangażowanych jest wiele instytucji państwowych i pozarządowych. Wśród nich należy wymienić Państwową Straż Pożarną, ochotniczą straż pożarną, Polski Czerwony Krzyż czy Caritas. W ostatnich latach w poszukiwaniach osób zaginionych biorą również czynny udział żołnierze Wojsk Obrony Terytorialnej. Nie można ponadto pominąć znaczenia i wkładu organizacji pozarządowych, takich jak fundacje Itaka, Na tropie czy Stowarzyszenie Nadzieja. Bardzo ważna jest również pomoc świadczona przez lokalną społeczność podczas akcji poszukiwawczych.

W książce szczegółowo przedstawiono również sposób organizacji struktur policyjnych zajmujących się poszukiwaniem osób zaginionych oraz współpracą z jednostkami pozapolicyjnymi i podmiotami społecznymi (ukazano schemat organizacyjny współpracy między różnego rodzaju służbami). Scharakteryzowano czynności, które wykonuje Policja w związku z zaginięciem – od zgłoszenia do zakończenia sprawy poszukiwawczej. Opisano również systemy wsparcia Policji – Child Alert i Senior Alert – za pomocą których rozpowszechnia ona wiedzę opinii publicznej o zaginięciu osób, licząc na uzyskanie informacji o miejscu przebywania zaginionych. Ukazano także ewolucję przepisów wewnątrzpolicyjnych dotyczących poszukiwania osób, która jest wyrazem zmian społecznych i cywilizacyjnych.

W pracy wykorzystano: fragmenty doniesień medialnych dotyczące działań służb, które mają na celu zobrazowanie konkretnych sytuacji związanych z określonymi ludźmi, dane statystyczne pozyskane z Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie i Komendy Wojewódzkiej w Olsztynie, a także doświadczenie ratowników Polskiego Czerwonego Krzyża.

Źródło: http://wydawnictwo.uwm.edu.pl/sklep/produkt-info/shop/79/1857/zaginiecia-osob-studium-prawne-kryminalistyczne-i-kryminologiczne.html